

ชื่อโครงการ : โครงการส่งเสริมสถานศึกษาในชุมชนเพื่อการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข
 คณะผู้ดำเนินการ : นายพงศ์เทพ สุทธิราฐิ และ คณะ
 ระยะเวลาดำเนินการ : สิงหาคม 2534 - มิถุนายน 2535
 ผู้สนับสนุน : สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

โครงการส่งเสริมสถานศึกษา(โรงเรียน)ในชุมชนเพื่อการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข ประกอบด้วยโครงการย่อย 6 โครงการคือ

1. โครงการส่วนสมุนไพรตัวอย่าง เพื่อการพึ่งตนเอง
2. โครงการอบรมความรู้เรื่องสุขภาพและการสาธารณสุข แก่เด็กเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข
3. โครงการตั้งศูนย์ข้อมูลทางด้านสาธารณสุขเพื่อการพึ่งตนเอง
4. โครงการนิทรรศการ ความรู้เรื่องสุขภาพและการสาธารณสุขเพื่อการพึ่งตนเอง
5. โครงการอบรม ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุข(พสส.อสม.)
6. โครงการศึกษาประจำโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอควนเนียง

ทั้ง 6 โครงการย่อย เป็นการใส่ปัจจัย (IN PUT) ให้กับชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง และมีนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมและร่วมดำเนินการของโครงการ เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ทางด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่และการสาธารณสุข สู่ชุมชน ดังนั้น การประเมินผลโครงการ จะแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆคือ

1. ประเมินผล โครงการย่อยแต่ละโครงการ รวม 6 โครงการย่อย
2. ประเมินผลโครงการในภาพรวม โดยการประเมินผลที่ชุมชน

ในการประเมินผลชุมชน ทำโดยการทดสอบผู้ปกครองนักเรียน 2 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรม และ ผู้ปกครองของนักเรียนที่ไม่ได้รับการอบรม(กลุ่มควบคุม) โดยเป็นข้อตกลงเบื้องต้นในโครงการนี้ว่า ครอบครัวเป็นตัวแทนของชุมชนในการประเมินผล

การประเมินผลได้ข้อสรุปดังนี้ โรงเรียนและนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขนักเรียน ให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ในการสร้างและดูแลรักษาสวนสมุนไพรตัวอย่าง นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขมีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 51.07 เป็นร้อยละ 68.84 ผู้ปกครองนักเรียน มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 47.48 เป็นร้อยละ 54.48 ครัวเรือนมีการปลูกต้นไม้ทางจรเข้เพิ่มขึ้นร้อยละ 44 ปลูกต้นไม้ขึ้นใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 และปลูกต้นไม้เทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 36

นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขมีความรู้ในเรื่องที่ให้การอบรมทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 54.07 เป็น 66.67 มีความรู้เรื่องยาเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 65.88 เป็น ร้อยละ 83.23 สามารถทำน้ำเกลือชาวบ้านเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 17.65 เป็น ร้อยละ 93.54 ภายหลังการอบรม นักเรียนกลุ่มควบคุมกับนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ 0.05 โดยที่นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบ สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม และภายหลังการดำเนินโครงการ ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มควบคุมกับผู้ปกครองของนักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ 0.05

จากการดำเนินโครงการแสดงว่า ในแต่ละโครงการย่อยมีความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่ในภาพรวมของชุมชน นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมและร่วมดำเนินกิจกรรมของโครงการ ยังไม่สามารถเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านยา สมุนไพรและการสาธารณสุข ชุมชน ซึ่งอาจเนื่องมาจากลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนและข้อจำกัดในการเวลาของการดำเนินโครงการ

สำหรับการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนโดยใช้สถานศึกษา คือ โรงเรียนในชุมชนเป็นศูนย์กลางเป็นรูปแบบที่เหมาะสม แต่ต้องพิจารณาความพร้อมของโรงเรียนและความสามารถในการเป็นผู้นำของโรงเรียน รวมถึงควรมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยมีผู้นำกลุ่มต่างๆในชุมชนเป็นกรรมการร่วม